

OMNIUM IN MENTEM

*Benedikt XVI.**Apoštolský list motu proprio**pozměňující některá ustanovení Kodexu kanonického práva**Mgr. Zdeněk Drštka*

Apoštolská konstituce *Sacrae disciplinae leges*, vydaná dne 25. ledna 1983, všem připomněla, že církev je společenství jak duchovní, tak viditelné a hierarchicky uspořádané, a jako takové má zapotřebí právních norem, »aby výkon služeb, které jí Bůh svěřil, zvláště co se týče posvátné moci a vysluhování svátostí, byl řádně řízen«. Z těchto norem zcela jasně vyplývá, že je vždy žádoucí jednak jednota teologické nauky a kanonického zákonodárství, jednak pastorační užitečnost předpisů, jimiž se řídí opatření církve pro dobro duší.

Aby byla účinněji zajištěna tato doktrinální jednota a pastorační užitečnost, rozhoduje po zralém uvážení nejvyšší církevní autorita příhodně pozměnit některé kanonické normy nebo k nim dodat určitá doplnění. To je také důvod, proč vydáváme tento apoštolský list, v němž se zaměřujeme na dvě otázky.

Na prvním místě: v kánonech 1008 a 1009 Kodexu kanonického práva o svátosti svěcení je potvrzen bytostný rozdíl mezi všeobecným kněžstvím [všech] věřících a kněžstvím služebným a zároveň se zde poukazuje na rozdíl mezi episkopátem, presbyterátem a diakonátem¹. Poté, co náš ctihodný předchůdce Jan Pavel II. po poradě s otcí Kongregace pro nauku víry rozhodl pozměnit text článku 1581 Katechismu katolické církve, aby lépe odpovídal nauce o jáhnech vyjádřené dogmatickou konstitucí II. vatikánského koncilu

Lumen gentium (čl. 29), soudíme také my, že je třeba zdokonalit kanonickou normu týkající se této záležitosti. Proto na základě stanoviska Papežské legislativní rady rozhodujeme, aby se slova těchto kánonů pozměnila, jak bude dále uvedeno.

Jelikož svátosti jsou jedny a tytéž pro celou církev, přísluší jedině nejvyšší autoritě církve, aby zkoumala a určovala, co je nutné pro jejich platnost, jakož i rozhodovat o tom, co je třeba zachovávat při jejich slavení (srv. kánon 841), což se bezpochyby týká také všeho, co je třeba dodržovat ve věci formy uzavření manželství, jestliže alespoň jeden ze zúčastněných byl pokřtěn v katolické církvi (srv. kánony 11 a 1108).

V Kodexu kanonického práva je stanoveno, že věřící, kteří se „formálním úkonem“ odloučili od církve, nejsou vázáni církevními zákony ve věci kanonické formy manželství (srv. kánon 1117), dispense od překážky *disparitatis cultus*² (srv. kánon 1086) ani povolení vyžadovaného pro uzavření smíšeného manželství (srv. kánon 1124). Smyslem a účelem této výjimky z všeobecné normy kánonu 11 bylo vyvarovat se neplatnosti manželství uzavřených těmito věřícími, způsobené vadou kanonické formy nebo překážkou *disparitatis cultus*.

Zkušenost z posledních let ovšem ukazuje, že tento nový zákon naopak způsobil nemálo

pastoračních problémů. Především se v jednotlivých případech ukázalo obtížným vymezení a praktická podoba tohoto formálního úkonu odloučení od církve, jak po stránce jeho teologické podstaty, tak z kanonickoprávního hlediska. Krom toho vyvstaly mnohé obtíže jak v pastorační praxi, tak v soudním jednání. Zdálo se totiž, že z nové zákonné úpravy vyplývá – alespoň nepřímo – jakási výhoda či jakoby užitečnost odpadu od víry v těch místech, kde jsou katoličtí věřící v nepatrném počtu nebo kde platí nespravedlivé manželské zákony, které diskriminují občany z důvodu náboženství; krom toho býval obtížný návrat těchto pokřtěných, kteří toužili uzavřít nové kanonické manželství po ztroskotání předchozího; a konečně – mimo jiného – velmi mnoho z těchto manželství se pro církve stávalo de facto tzv. „utajenými manželstvími“⁶.

S ohledem na to všechno a po bedlivém zvážení stanovisek otců Kongregace pro nauku víry a Papežské legislativní rady, jakož i biskupských konferencí, s nimiž byla konzultována otázka pastorační vhodnosti zachování nebo zrušení této výjimky z všeobecné normy kánonu 11, ukázalo se nezbytným zrušit tuto normu zavedenou v současně platném kanonickém zákoníku.

Rozhodujeme tedy, že v tomto Kodexu mají být z kánonu 1117 vypuštěna slova „a neodpadla od ní formálním úkonem“, z kánonu 1086 § 1 slova „a neodpadla od ní formálním úkonem“ a z kánonu 1124 slova „a formálním úkonem od ní neodpadla“.

Proto po poradě s Kongregací pro nauku víry a Papežskou legislativní radou a na základě vyžádaného stanoviska našich ctihodných bratří kardinálů Svaté církve římské, kteří stojí v čele dikasterií Římské kurie, rozhoduje následovně:

Článek 1: Text kánonu 1008 Kodexu kanonického práva se pozměňuje tak, že od nynějška zní:

„Svátostí svěcení se z Božího ustanovení někteří věřící, označení nezrušitelným znamením, stávají posvátnými služebníky, kteří jsou zasvěceni a určeni, aby - každý podle svého stupně - z nového a specifického důvodu sloužili Božímu lidu.“

Článek 2: Kánon 1009 Kodexu kanonického práva bude od nynějška mít tři odstavce, z nichž první a druhý jsou tvořeny textem dosud platného kánonu, třetí pak má nový, upravený text, takže tento kánon 1009 § 3 od nynějška zní:

„Ti, kdo byli vysvěceni na biskupa nebo kněze, přijímají poslání a moc jednat v osobě Krista – Hlavy, jáhni oproti tomu přijímají moc sloužit Božímu lidu ve službě liturgie, slova a skutků lásky.“

Článek 3: Text kánonu 1086 § 1 Kodexu kanonického práva se pozměňuje takto:

„Neplatné je manželství mezi dvěma osobami, z nichž jedna je pokřtěna v katolické církvi nebo do ní přijatá, a druhá osoba je nepokřtěná.“

Článek 4: Text kánonu 1117 Kodexu kanonického práva se pozměňuje takto:

„Výše stanovenou formu je nutno zachovat, jestliže alespoň jedna ze stran uzavírajících manželství je pokřtěna v katolické církvi nebo byla do ní přijata, při zachování kánonu 1127 § 2.“

Článek 5: Text kánonu 1124 Kodexu kano-
nického práva se pozměňuje takto:

„Bez výslovného povolení příslušného představeného je zakázáno manželství mezi dvěma pokřtěnými osobami, z nichž jedna je pokřtěna v katolické církvi nebo je do ní pokřtu přijata, a druhá osoba patří do jiné církve nebo církevní společnosti, která není v plném společenství s katolickou církví.“

Co jsme rozhodli v tomto apoštolském listu motu proprio, vyhlášíme za stálé a platné nařízení, čemuž nebrání žádné překážky hodné zaznamenání, a stanovujeme, aby to bylo publikováno v oficiálním komentáři Akt apoštolského stolce.

Dáno v Římě u Sv. Petra dne 26. října roku 2009, v pátém roce našeho pontifikátu.

Benedikt XVI.

Poznámky

¹ CIC překládá: „stupněm biskupským, kněžským a jáhenským“.

² CIC překládá „překážka sňatku s nepokřtěnou osobou“ (srv. kánon 1129).

³ lat. „matrimonia clandestina“ (srv. DS 1813nn).